

De historische Fiertelprocessie uitgelegd (18)

- De bedevaartsgroep -

De Fiertelommegang is er in essentie voor de Ronsenaar. Niettegenstaande de grote massa bedevaarders na de Fiertelommegang reeds afgezakt is naar de binnenstad, willen 'de echte Ronsenaars' absoluut achter het schrijn en de historische avondstoet de Kruisstraat afzakken, richting basiliek.

Dit heeft haar reden! Jaarlijks gaat op Drievuldigheidszondag, de zondag na Pinksteren, de Fiertelommegang uit, de grote voettocht omheen de stad, kortweg 'de Fiertel' genaamd. 'Fiertel' vloeit voort uit het Latijn 'Feretrum', hetgeen 'draagbaar, gedragen reliekenkast' betekent.

De allereerste kerkinwijdingen gebeurden in de zevende eeuw op Pinksteren of de week erna (Drievuldigheidszondag). Een eerste band met de Ommegang ligt in de eerste processie, waarin de relieken van de patroonheilige (Sint-Pieter) naar de eerste in te wijden Amandiaanse kerk gedragen werden.

Die band vervaagde tijdens de Middeleeuwen om plaats te maken voor de Sint-Hermesreliken – die ca. 860 Ronse bereikten – en een bloeiende bedevaart deed ontstaan naar dit heiligenlichaam.

Naar middeleeuwse gewoonte specialiseerde elk bedevaartsoord zich in een welbepaalde kwaal en dat was te Ronse allerlei vormen van geestesziekten, gaande van hoofdpijn en depressie tot volslagen krankzinnigheid.

In de middeleeuwen bestond een bedevaart uit een lange, vermoeiende tocht die minimum één dag moest duren (minimum 25 km). Daarna kon de bedevaarder terecht in het plaatselijk heiligdom – de crypte onder de Sint-Hermesbasiliek – om er genezing te vragen. De rituelen die zich hierbij afspeelden hebben we beschreven in vorige edities.

Aangezien de Ronsenaars echter geen dagtocht kunnen afleggen van hun woonplaats naar het bedevaartsoord, kunnen zij dus ook geen bijstand van hun eigen stadspatroon bekomen! Zij kunnen immers niet op stap gaan naar hun eigen patroonheilige en weldoener en aldus ook niet genezen van hun geesteskwalen.

Vandaar het Franstalig gezegde '*Saint-Hermes guérit les fous des environs, mais laisse les Renaisiens tels qu'ils sont*' en de spotnaam voor de Ronsenaar, de 'Ronsische zotten'.

Daarom maken de Ronsenaars sinds 1089 – inwijding van de crypte – jaarlijks met het reliekenschrijn een dagtocht van 32,6 km rond het heiligdom en rond de stad, over de lastige heuvels en in de prachtige natuur. Op die manier leveren ze ook de vereiste fysieke inspanning en mentale voorbereiding zodat zij op het einde van de dag als volwaardige bedevaarders ook bij Sint-Hermes terecht kunnen.

Die tocht gebeurt met een delegatie van de inwoners, de Draggers van het schrijn, voorafgegaan door een Belder die de cadans aangeeft.

Zo spant Sint-Hermes ook een beschermend lint rond de stad. Niet alleen tegen de aanvallen van de duivel (symbool van de kwade overmacht, zie deel 17), maar ook tegen aanvallen van roofridders uit de omgeving. De ommegang heeft vanaf het begin dan ook gebruik gemaakt van de oude stadsgrenzen, de oude Romeinse en voor-Romeinse wegen.

De Fiertelommmegang is aldus het symbool van antieke geschiedenis, middeleeuwse vroomheid, politieke berekening en moderne folklore en neemt de bedevaarder tevens mee door enkele van de mooiste plekjes van de Vlaamse Ardennen en Le Pays des Collines.

Maar ook niet-Ronsenaars kunnen genieten van die gelegenheid om ook de zware tocht af te leggen en te genieten van de gunsten van Sint-Hermes.

Vele uitgeweken Ronsenaars, mensen die in Ronse geboren zijn of gewoond of gestudeerd hebben, er nog familie hebben, er gewerkt hebben of er ooit een lief hadden, willen die dag dan ook absoluut nog eens in 'hun' stad zijn. De Fiertelommegang is dan ook een

tocht van ontmoetingen en herinneringen. Wie die meemaken ervaren dat Drievuldigheidszondag een hoogdag is van 'verbondenheid', met de stad en met elkaar.

In de processie laten we de eer aan de scouts van Ronse, om, voorafgaand aan het schrijn tekeningen van de 12 staties te dragen waarlangs het schrijn tijdens de ommegang gepasseerd is en waar halt gehouden werd voor gebed. De benaming van de scoutsgroep VVS-Ronse is trouwens 'Ridders van de Fiertel'.

Hieraan voorafgaand spelen de leden van de Confrérie des Muchards de Saint-Druon enkele deuntjes op hun 'muchosá', een typische doedelzak uit geitenleder uit de streek van Noord-Henegouwen/Ronse/Zuid-Oost Vlaanderen. Aan het einde van de 19de eeuw tot rond 1920 was het de traditie dat de schaapsherders uit Noord-Henegouwen met doedelzakmuziek het schrijn tegemoet kwamen op de Croix-ou-Piles. Een tiental jaren geleden kwam de vraag van de Confrérie om deze traditie opnieuw tot leven te brengen, waarop we ook graag zijn ingegaan. Langs het parcours vinden we hen dan ook op die plaats en op Wattripont, bij de ontmoeting met de afstammelingen van de Heer van Wattripont en de overhandiging van de peperkoek.

Wim Cambier

Foto's Dirk Waeterloos